

N. CSÁK ÉVA

Nyelv és kommunikáció a szállodában, különös tekintettel ezek oktatására

0. Bevezetés

Főiskolánkon évtizedek óta működik sikeres szakemberképzés vendéglátó és szálloda szakon, illetve idegenforgalom és szálloda szakon. Jelenleg a turizmus-vendéglátás alapszak (BA) iránti érdeklődés nagymértékű növekedésének lehetünk tanúi, ami arra késztet bennünket, hogy újraértelmezzük, modernizáljuk és bővítsük a szaknyelvi kompetenciák fejlesztésének módszertanát. Tanulmányomban a szállodaiparnak mint önálló szakágazatnak a létjogosultságát, nyelvhasználati színtereinek meghatározását, a szállodai kommunikációban jellemző szövegtípusok rendszerezését és az azokkal történő nyelvoktatási módszereket kívánom körvonalazni.

1. A szállodaipar terminus létjogosultsága, helye a nemzetgazdaságon belül

A szállásadás és a vendéglátás alá-fölérendeltségi viszonya a közgazdasági szabályozást, az ágazati besorolást tekintve igen változó volt. Régebben a vendéglátás részének tekintették a szállásadást (Kóródi 2007); a volt NDK-ban is a *Gastgewerbe* (vendéglátás) iparágban benne foglaltatott a *Hotellerie* (szállodaipar) és a *Gaststätten-gewerbe* (étteremvezetés) (Knust – Pilz 1970).

Ma egy nemzetgazdasági ágba, de két önálló és egyenrangú ágazatba tartozik az ún. szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás, bár a szállásadási tevékenységekhez természetesen kapcsolódik az ellátás is. A nemzetgazdasági ágakba a gazdálkodó szervezetek a legmagasabb bevételt adó fő tevékenységük alapján kerülnek besorolásra, így a kereskedelmi, a pénzügyi tevékenységek és kiegészítő szolgáltatásaik, továbbá a szállítási, raktározási, postai és távközlési szakágak mellett párhuzamosan helyezkedik el a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás (Kóródi 2007).

Nyugatnémet szerzők munkáinak figyelembevételével is kijelenthetjük, hogy a szállodaipar önálló szakág. Schmidhauser a szállodaipart (*Hotellerie*) a turisztikai szálláshely-szolgáltatás vezető iparágának (*als Leitindustrie der touristischen Beherbergung*), illetve a turizmus szakterületének, tulajdonképpeni gerincének (*das eigentliche Rückgrat der Tourismusbranche*) nevezi (Schmidhauser 1996). A gazdasági ágak keretén belül a Német Szövetségi Statisztikai Hivatal a szállodai vállalkozások szolgáltatási jellegét hangsúlyozza, és a szolgáltató-vállalatokhoz sorolja be. (*Im Rahmen der Wirtschaftszweige in Deutschland ordnet das Statistische Bundesamt die Hotelunternehmung den Dienstleistungsunternehmungen zu.*) (Barth – Benden – Theis

1994) A frissen felvirágzó iparág Oroszországban a turizmus alapvető tényezőjévé vált, mint ahogyan Nyizsnij Novgorod vállalkozásfejlesztési minisztere is kiemeli: „*индустрия гостеприимства является основополагающим фактором в отрасли туризма. И именно развитие гостиничного бизнеса очень важно для того, чтобы нормально развивался туризм*” (PTA). Az orosz szállodaipar szakemberei a tevékenység megnevezésében annak gazdálkodási aspektusát, üzleti jellegét emelik ki: *гостиничная индустрия, гостиничное хозяйство, гостиничный бизнес* (Smatyko 2007). Az üzleti jelleget kiemelő terminussal – nevezetesen: *Hotelkommerzgeschäft* – a német szakirodalomban csak olyan svájci írásban találok, amelyben a szerző a jövőbeni szállodai finanszírozások tervezeteit veszi górcső alá (Stückeli 1996).

A szálláshely-szolgáltatás, melynek német megfelelője a *Beherbergungsgewerbe*, a magyar terminológia szerint általános megállapításoknál helyénvaló, tágabb fogalom. A szállodaipar szűkebb értelemben használatos, és a mennyiségi ellátást célul kitűző időszakból maradt fenn (Kóródi 2007). Mivel a szállodaipar terminus az előbbinél rövidebb, és a német nyelvű szakirodalom is főként a *Hotellerie* – francia közvetítéssel a latinból átvett – terminust alkalmazza, ezért elemzésemben a szállodaipar megnevezést fogom használni, illetve a szálláshely-szolgáltatás szinonimájaként kezelem. Az angol ekvivalens-terminusokban is legtöbbször megjelenik az „ipar” vagy a „kereskedelem” lexéma, például *hotel industry, hotel trade* (Schaezting 1994: 179).

A német közgazdászok elismerik, hogy a szállodaipar sem üzemgazdasági, sem jogi szempontból nincs egyértelműen meghatározva. Ennek fő okát az üzemeltetési forma sokrétűségében látja Seitz (2000).

A szálláshely-szolgáltatás ismert magyar kutatóinak meghatározásai azonban nyelvészeti elemzésem szempontjából mindenképpen jó kiindulópontként szolgálnak: „A szállodaipar a szállásszolgáltatás szakmai, gazdasági tevékenységét, valamint a szállodához tartozó vendéglátóüzletek együttes tevékenységét jelenti” (Jávor 1999: 7). „A szállodaipar a szállásszolgáltatás szakmai, gazdasági tevékenységét, valamint a szállodához tartozó szolgáltatóhelyek együttes működését jelenti” (Kóródi 2007: 7).

Fontos megjegyezni, hogy a két meghatározás ugyan csak két szóban tér el egymástól, de ez a látszatra csekély eltérés utal a szállodán belül nyújtott szolgáltatási formák folyamatos bővülésére, illetve a gazdálkodási, gazdaságossági tényezők fontosságának növekedésére. Felmerül tehát a kérdés, hogy a szállodaipar hol helyezkedik el a többi szakterület viszonylatában.

2. A szállodaipar vizsgálata: felsőfokú képzések három nyelvterület tükrében

A németországi szállodás-képzés inkább a középfokú szakképzésekre és képesítésekre helyezi a hangsúlyt, akadémiai szállodaipari képzés viszonylag kevés helyen, főként ún. szakfőiskolákon folyik: München, Worms¹, Heilbronn, Kempten, Ravensburg, Wilhelmshaven, Stralsund, Zittau/Görlitz, Deggendorf, illetve egy nemzetközi szak-

¹ 2007-ben itt jogilag önálló, üzleti utak menedzselésével foglalkozó intézet is alakult (*Institut für Geschäftsreisemanagement*).

főiskolán, Bonnban (*Internationale Fachhochschule Bad-Honnef Bonn*). Az utóbbit 2003-ban kinevezték a világ vezető szállodaipari iskolájává. A kizárólagosan angol nyelvi képzés és a *Leading Hotel School of the World* nevű kitüntetés magasra emelte ennek az akadémiai képzési helynek a presztízsét. Feltűnő, hogy csak ezen a főiskolán válik ketté a szállodaipari és az idegenforgalmi képzés, az összes többi szakfőiskolán az idegenforgalmi képzésekbe integrálódik a szállodaipar. A kapott képesítés kettős: *Diplombetriebswirt FH / Bachelor of Hospitality Management*, illetve *Bachelor of International Hospitality*.

Oroszországban soha nem látott fejlődésnek indult a turizmus, és ezért a képzési helyek is rendkívül változatosak Moszkvától Vlagyivosztokig. 282 felsőoktatási intézményben és 36 egyéb oktatási központban készítik fel a szakembereket, bár továbbra is kevés a gyakorlatorientált, uniós normákhoz igazított képzés, és az ágazat szakemberhiánnyal küzd. Az interneten különböző továbbképzési központok kínálnak szakképző kurzusokat, főleg felnőttképzési formákban. Az általános turisztikai szakember-képzés mellett megjelennek a differenciált szállodaipari képzések is. Ezekben a kurzusokon többek között az Állami Igazgatási Egyetem Turizmus- és Piacfejlesztési Intézetében (*Государственный университет управления, Институт туризма и развития рынка*) végzett, elismert fiatal szakemberek tanítanak. A moszkvai Idegenforgalmi és Vendéglátói Főiskola (*Институт туризма и гостеприимства*) a 2003-as év legjobb főiskolája kitüntetést érdemelt ki. Említésre méltó még a Távolkeleti Állami Egyetem Nemzetközi idegenforgalmi és vendéglátói intézete (*Дальневосточный государственный университет, Институт международного туризма и гостеприимства*), melyen belül vendéglátás- és szállodaipari tanszék is működik (*Кафедра гостиничного и ресторанного бизнеса*).

Magyarországon a szállodaipari képzés legmélyebbre gyökerező hagyományaival a Budapesti Gazdasági Főiskola Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Kara rendelkezik. Ugyanez elmondható főiskolánkról (Szolnoki Főiskola), amely sokáig a budapesti főiskola kihelyezett tagozataként működött, majd 1993-tól önálló vidéki főiskola. Turizmust és vendéglátást lehet azonban alapképzési szakként tanulni többek között Veszprémben a Pannon Egyetemen, illetve az észak-alföldi régióban Gyöngyösön, a Károly Róbert Főiskola Gazdálkodási Karán is.

3. A szállodaipar kapcsolódási pontjai más, főként szolgáltatási ágazatokkal, illetve azok nyelvhasználati színtereivel

A szállodaipar szaknyelve nehezen körvonalazható, eklektikus képződmény; a következő szakterületekkel és azok nyelvhasználatával mutat szoros kapcsolódási pontokat:

turizmus/idegenforgalom

A szállodaipar nyelvhasználati háttere mindenképpen a turizmus, illetve az idegenforgalom. Kijelenthetjük, hogy a turizmus magában foglalja a személyek minden szabad helyváltoztatását lakóhelyen és munkahelyen kívül, valamint az ezekből eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat (Lengyel 1994: 37). Schroeder nyomán kiegészíthetjük a meghatározást még azzal, hogy a WTO (*Welttourismus-Organisation*) definíciója szerint a helyváltoztató személyek lakóhelyükön kívül ke-

vesebb mint egy évig tartózkodnak szabadidő, üzleti vagy egyéb tevékenységek folytatása céljából. Míg a turizmus az összes személyi helyváltoztatást jelenti, az idegenforgalom az adott ország belpiacára vonatkoztatott helyváltoztatásokat kíséri figyelemmel. Mindezek ellenére megállapítható, hogy a fogalmak szinonimaként is használhatók. (Schroeder 1995)

vendéglátás

Ide tartoznak a szállodai fogyasztók számára készített és értékesített ételek és italok nevei, a vendéglátásban dolgozók beosztásának, munkaköreinek megnevezései, a munkavállalók, továbbá a vendéglátással összefüggő szórakoztató és egyéb szolgáltatások üzemeltetésével kapcsolatos szakkifejezések, szakzsargonok.

művelődés, kultúra

A turisztikai szolgáltatáscsomag (package) egyik legfontosabb alkotóeleme a kulturális programok, azaz kirándulások, színház- és múzeumlátogatások, szabadtéri kulturális programok kínálata és más egyéb integrált rendezvények, pre- és posztkongresszusi programok rövid leírásai, ismertetései.

sport, szabadidő

A szállodákhoz tartozó wellness-részleg ma már a nem kimondottan wellness- és gyógyturizmusra szakosodott szálláshelyek esetében is alapvető követelménnyé vált. Ezért a szállodai animáció, a szabadidős programok szervezésének problematikája, versenyek, vetélkedők, játékok, túrák és az ide tartozó megnevezések, szakzsargonok is a szaknyelvi szintér szerves részei.

informatika-technológia

A szálláshely-szolgáltatási tevékenység egyéb tárgyi feltételeihez tartoznak a különböző műszaki kialakítások, berendezések és felszerelések, például a hő- és hangszigetelés, az elektromos rendszerek, mágneskártyás beléptető rendszerek. Az ún. „intelligens szálloda” informatikai egységei, speciális szoftverei, például *intelligens kártyás beléptető rendszerek, szobaállapot-figyelő rendszerek* is bizonyos szókinccs ismeretét és használatát feltételezik a szakágazaton belül.

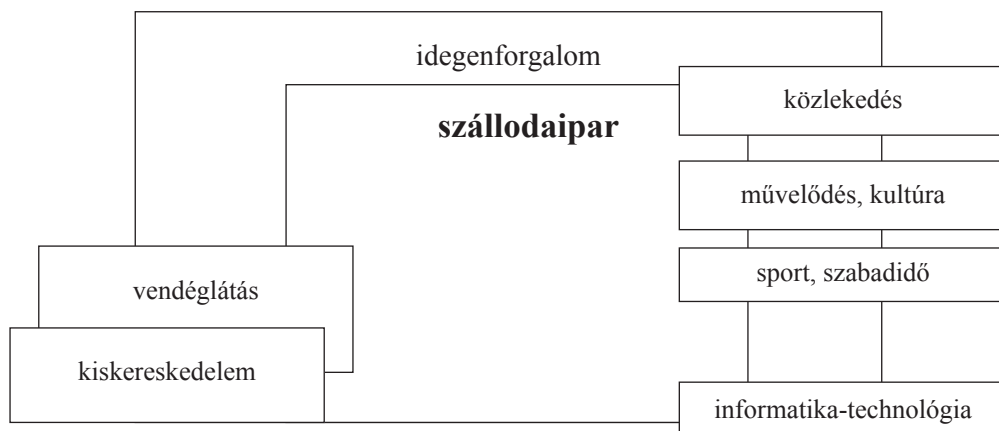
kiskereskedelem

A legtöbb szálláshely területén megtalálhatók az élelmiszerboltok, illetve ajándéktárgyboltok. Az itteni üzleti tevékenység azonban egy kevésbé jelentős metszéspontot képez a szállodaipari tevékenységgel.

közlekedés

A turisztikai célterületet és a szálláshelyet a legkülönbözőbb közlekedési eszközökkel lehet megközelíteni, így a szállodaipari nyelvhasználatba érintőlegesen ez is beletartozik.

A fenti nyelvhasználati szinterek a következő rendszert alkotják:

1. táblázat: A szállodaipar és nyelvhasználati szinterei

Mint ahogyan a fentiekben részleteztem: a *szállodaipar* terminus meghatározása rendkívül sokrétű. Az általam vizsgált tantárgyi programok és tematikák adataira hagyatkozva a következő megnevezések/nominációk helyezhetők el párhuzamosan 3 nyelv viszonylatában:

2. táblázat: A szállodaiparral kapcsolatos szakágazatok megnevezései felsőoktatási intézmények tantárgyi programjai alapján

NÉMET	OROSZ	MAGYAR
<i>Tourismus</i> <i>Fremdenverkehr</i>	<i>туризм</i>	<i>turizmus</i> <i>idegenforgalom</i>
<i>Gastgewerbe</i> <i>Hospitality</i> <i>Gastronomie</i>	<i>гостеприимство</i> <i>ресторанный бизнес</i> <i>ресторанное дело</i> <i>ресторация</i>	<i>vendéglátás</i> <i>vendéglátóipar</i> <i>gasztronómia</i>
<i>Hotellerie</i> <i>Hotelbranche</i> <i>Hotelwirtschaft</i>	<i>гостиничная индустрия</i> <i>гостиничное хозяйство</i> <i>гостиничный бизнес</i> <i>гостиничное дело</i>	<i>szállodaipar/</i> <i>szálláshely-szolgáltatás</i>

Rendkívül érdekes tanulsággal járna a nominációk terminológiai rendszerezése és az egymás mellett megjelenő megnevezések szinonimaértékének vizsgálata. Ennek a kérdéskörnek pontos körülírása azonban jelen tanulmányom kereteit nagymértékben túllépné.

4. Az autentikus párhuzamos szövegek alkalmazásának kiemelt szerepéről a szállodai szaknyelv oktatásában

Szaknyelvoktatóként számtalanszor szembesülünk azzal a ténnyel, hogy a szaknyelvi órákon alkalmazott tankönyvek és jegyzetek nem a szakma spontán kialakult kommunikációs formáit közvetítik hallgatóink felé. Szaknyelveink megújulási folyamata

azonban rendkívül dinamikus, hiszen az általuk kifejezésre, megfogalmazásra kerülő eszközök, jelenségek és folyamatok is szakadatlan változások, átalakulások és megújulások eredményeképpen jönnek létre. Mindez jól tetten érhető a számtalan új lexikai egység megjelenésekor és a már használatban lévő lexikai elemek jelentéseinek elmozdulásakor. Egyetértek továbbá Kurtán (2003) kijelentésével, mely szerint a szakszöveg kommunikációs jelenség, és ennek alapján a valóságosnak megfelelő környezetben kell vizsgálni. Ez a kérdéskör késztetett arra, hogy az általam kutatott nyelvterületek szállodáinak honlapjait segítségül hívva összegyűjtsem azokat a szövegfajtákat, amelyek ismerete a napi kommunikáció során elengedhetetlenül szükséges a szállodaiipari dolgozó számára. Az általam összegyűjtött szövegfajtákat a 3. táblázatban vázolólok:

3. táblázat: A szállodai szaknyelvhasználati színtereken alkalmazott szövegfajták

Szállodán belül alkalmazott szövegfajták	Szállodán kívül alkalmazott szövegfajták
<ul style="list-style-type: none"> • körlevelek, faxok, e-mailek • pályázatok, önéletrajzok • rövid üzenetek • szerződések • rendeletek • jegyzőkönyvek 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentációk, szakmai előadások • apróhirdetések • meghívók szakmai fórumokra • broszúrák, prospektusok • interjúk • szállodai kiadványok, cikkek, cikksorozatok, egyéb közlemények

A szaknyelvi óra sikeressége érdekében rendkívül fontosnak tartom a szállodában leggyakrabban alkalmazott szövegfajták ismeretén kívül azt a tényt is, hogy a hallgatók által feldolgozandó szövegek autentikus források legyenek. Az eredeti formában kézhez kapott szövegfajták nagymértékben megnövelik a hallgatók motivációját a szövegek megértésére és különböző szintű feldolgozására, és kiválóan alkalmazhatóak az üzleti szituációk szimulálásakor is.

Az idegen nyelv és az anyanyelv szaknyelvi szintjei, illetve színhelyei kultúránként különbözőek lehetnek, ezért egy adott idegen nyelvű szövegtípus mellé célszerű hozzárendelni egy anyanyelvi közegben használatos hasonló vagy közel azonos szöveget. Mielőtt egy konkrét szövegtípuson keresztül bemutatnám ennek hasznosságát, megadom a párhuzamos szövegek általam elfogadott definícióját. A párhuzamos szövegeknek nyelvészeti iskolánként más és más értelmezésével találkozhatunk. Szűkebb értelemben tekinthetők párhuzamosnak azok a szövegek, amelyeknek azonos a kommunikációs intenciója, azaz ugyanazon szándékkal íródtak, ugyanarról a témáról szólnak, ugyanolyan funkciót töltenek be az adott szakterületen és szaknyelvi kultúrában, azonos szövegfajtához tartoznak, de egymásnak nem fordításai (Göpferich nyomán Joó 2006: 403). A fordított szövegek bármennyire hüek és adekvátak, gyakran idegenszerű szóalkotásokat vagy szerkezetutánzásokat tartalmaznak, amelyeknek a használata később, más kommunikációs közegben értelemzavaró lehet.

A továbbiakban bemutatom a vendéglátó-szálloda szakos hallgatóimmal végzett kísérletemet és annak eredményeit. A 45/1998.(VI.24.) jelzésű IKIM (Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium) rendelethez kiadott 2. számú melléklettel, továbbá a DEHOGA (*Deutscher Hotel- und Gaststättenverband*) által közreadott szál-

lodai osztálybaserolási feltételekkel dolgoztunk. A két szövegfajta párhuzamos szövegnek tekinthető, mert Hoffmann (1984) nyomán a vizsgált szakszövegek kommunikációs résztvevői azonosak: szállodaipari szakember szólít meg egy másik szakembert, továbbá a szövegek absztrakciós foka és közlési szándéka is közel azonos, mindkettő a szállodák kialakításánál országon belüli szabványosításra törekszik.

A hallgatóimat arra kértem, hogy az IKIM rendelethez kiadott 2. számú mellékletet olvassák át figyelmesen, értelmezzék, majd készítsenek potenciális német főnöküknek vázlatos feljegyzést a magyar csillagkiosztásról. Tudvalévő, hogy a szállodákat felszereltségük, kötelező és fakultatív szolgáltatásaik alapján rangsorolják, ezért a németül tanuló hallgatók számos olyan szakkifejezéssel szembesültek, amelyek a szállodavezetés és egyéb szállodai tevékenységek szakterületeihez, szállodai beltérek és kültérek, szállodai eszközök, tárgyak, technológiák megnevezéseikhez kapcsolódnak. A hallgatók használhattak megadott nyomtatott és elektronikus szótárakat és az eddig használt német tankönyvek szöszedeteit a szövegek közvetítés elkészítésekor. A német nyelvű tömörítések elkészítése után kézhez kapták a *DEHOGA (Deutscher Hotel- und Gaststättenverband)* által kiadott osztályba sorolási feltételrendszert. A szövegek összehasonlításakor nemcsak az derült ki, hogy a német előírás szigorúbb, a technológiai és környezetvédelmi keretfeltételek pedig differenciáltabban vannak kidolgozva, mint a magyar osztályba sorolási rendszerben, hanem az is, hogy az eredeti német szövegben ugyanazon eszköz, tárgy, illetve technológia megnevezésére más nyelvi elemek használatosak, mint amiket a hallgatók a jelenleg fellelhető legfrissebb szótárak és tankönyvek segítségével hívásával megtalálhattak. Álljon itt néhány példa a lexikailag és grammatikailag helyes fordítások és az autentikus szövegben megtalálható megnevezésekre:

4. táblázat: A magyar rendeletben használt szaknyelvi elemek fordításainak és német megfelelőiknek egybevetése autentikus párhuzamos korpusz alapján

IKIM rendelet	Fordítások magyarról németre szakszótárak és tankönyvek segítségével	DEHOGA rendelet
Csomag- és értékmegőrzés	<i>Gepäckaufbewahrung/Wertabgabe</i>	<i>Depotmöglichkeit</i>
Pipere-íróasztal	<i>Toiletten- und Schreibtisch</i>	<i>Tisch- und Schreibplatte</i>
Ébresztés	<i>Weckdienst</i>	<i>Weckservice</i>
Varrókészlet	<i>Nähgarnitur</i>	<i>Nähzeug</i>
Kádelő	<i>Badematte</i>	<i>Vorlage</i>
Szobaszervíz	<i>Zimmerservice</i>	<i>Roomservice</i>
Készpénzkímélő fizetési mód	<i>Bargeldlose Zahlungsweise</i>	<i>Elektronisches Lastschriftenverfahren (ELV)</i>
Lerakodóhely piperecikkek részére	<i>Ablagerungsplatz für Kosmetikartikel</i>	<i>Ablagefläche für Körperpflegeartikel</i>
Bel- és külföldi sajtótermékek	<i>Ungarische und ausländische Presseprodukte / Presseerzeugnisse</i>	<i>Zeitungen und Zeitschriften</i>
Londiner	<i>Lohndiener</i>	<i>Hotelpage/Hoteldiener</i>
Animátor	<i>Animateur</i>	<i>Ferienbetreuer/Animateur</i>

Mágneskártyás zár	Magnetkartenschloss	Magnetkartensysteme
Szépségfarm	Schönheitsfarm	Beautyfarm
Szószerék	Rednerbühne, Sprechbühne, Kanzel	Redner- oder Tischpult
Zajvédő ablakok	Fenster mit Geräuschkämpfung	Schallschutzfenster
Ülőalkalmatosság	Sitzgelegenheit/Sitzmöglichkeit	Sitzgruppe (am Eingang)
Beltéri és kültéri fürdőmedence	Schwimmbecken außen und innen	Swimming-Pool (innen und außen)

Mint a táblázatból látható, a szótárak és a tankönyvi szöszedetek segítségével történt fordítások és az autentikus szövegben alkalmazott kifejezések között igen nagy eltérések fedezhetők fel. Mindezzel nem a szótárakat és a tankönyveket kívántuk minősíteni, hanem azt szerettük volna érzékeltetni, hogy a valós nyelvhasználat gyorsabban és rugalmasabban alkalmazkodik az egyre nagyobb tempóban változó szakmai igényekhez, mint ahogyan ezt a mégoly kiváló szótárak és tankönyvek követni tudják. Továbbá egy adott kommunikációs közösség által megegyezés szerint használt nyelvi elemek gyakran eltérhetnek a nyelvi rendszer szabályszerűségei alapján helyesen megalkotott nyelvi egységektől. A kísérlet igen sok tanulsággal járt mind a hallgatók, mind az oktató számára. A hallgatók felismerték, hogy mindenképpen ajánlatos egy adott témakör szókincsének feldolgozásakor az autentikus szövegfajtákból kiindulni. Az oktató pedig megbizonyosodott arról, hogy igen jelentős lehet egy olyan kutatásnak a hozadéka, amely teljes mértékben autentikus szakszövegfajtákra támaszkodik.

5. Kitekintés

A kísérlet eredménye és az egyéb forrásokból származó nyelvhasználati igények felismerése a következő kutatási célok elérésére ösztönöz:

Szándékomban áll, hogy a *Deutscher Hotel- und Gaststättenverband*, a *Российская Гостиничная Ассоциация* és a *Magyar Szállodaszövetség* kiadványaiból (például *Der Hotelier*; *Парад отелей*; *Turizmus Panoráma*) kiindulva nyelvenként minimum 500 szakszöveget rendezek el, szövegtípusonként megépíték egy három nyelvű párhuzamos korpuszt.

A korpusz alapján elvégzek egy szakmai megfontolásra és nyelvi intuícóra támaszkodó szógyűjtést. A kiválogatott újszerű lexémákat elhelyezem egy ideiglenes listán, és további vizsgálat alá vetem. Ezt követően kimondottan a jelenlegi évtizedben megjelent neologizmusokkal foglalkozom. A neologizmus általam elfogadott definíciója alapján² eldöntöm, hogy melyek kerülnek fel a háromnyelvű szállodaipari neologizmus-tárba.

A csoportosítás a neologizmus definíciója alapján a következő szempontok szerint történik:

- „*a nyelvfejlődés bizonyos szakasza*”: A jelenlegi évtizedre vonatkoztatott neologizmusokkal foglalkozom.

² „Neologizmus lehet egy új szó, egy új szóösszetétel vagy egy meglévő szó új jelentése, amely a nyelvfejlődés egy bizonyos szakaszában, egy kommunikációs közösségben keletkezik, elterjed, és a nyelvhasználók többsége egy bizonyos ideig újnak érzi, és nyelvi normaként általánosan elfogadja.” (Herberg – Kinne – Steffens 2004: XII.; ford.: a szerző)

- „egy kommunikációs közösségben elterjed”: A szakmai közösség alatt szállodai szakembereket, szakoktatókat, vezető és nem vezető beosztású munkatársakat értek.
- „újnak érzi”: Bizonyos számú szállodai szakemberrel kérdőívet töltetek ki.
- „szaknyelvi normaként elfogadja”: Ezen a kritériumon belül figyelembe veszem azt a tényt, hogy a szakszavak jelentésében a köznyelvinél sokkal szűkebb jelentésmező használatát engedi meg a szakmai közösség, továbbá szigorúbban kötött a terminusok használati módja (Fóris 2006).
- Minimum háromszori, írásos dokumentumokban való megjelenést tartok megfelelőnek (Malinszki 1992), és a háromszori megjelenés mellett figyelembe veszem azt is, hogy egyik se legyen az eredeti dokumentum szó szerinti idézete, vagy arra való nem szó szerinti utalás (Epstein 2006).
- Továbbá fontosnak tartom Elsen (2004: 23) szempontját is, hogy a vizsgált nyelvi elem ne legyen kodifikálva – a 90-es években megjelent – értelmező szótárakban.

Ezek után listázom a kiszűrt neologizmusokat nyelvenként, amennyiben lehet az ekvivalensek megadásával. Felvázolom a modern szóképzési trendeket, és meghatározom a jelenlegi évtized szállodai neologizmusainak használatorientált szemantikai jelentéseit a korpuszból kiemelt gazdag példatár segítségével hívásával.

IRODALOM

- Barth, Klaus – Sabine Benden – Hans-Joachim Theis (1994): *Hotelmarketing. Strategien, Marketing-Mix, Planung, Kontrolle*. Wiesbaden: Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler GmbH.
- Elsen, Hilke (2004): *Neologismen. Formen und Funktionen neuer Wörter in verschiedenen Varietäten des Deutschen*. Tübingen.
- [Epstein, Mihail Naomovics] Эпштейн, Михаил Наумович (2006): *Типы новых слов: опыт классификации. Русская академическая неография. К 40-летию научного направления*. Институт лингвистических исследований.
- Fóris Ágota (2006): A szótári információk és a szaknyelvi normák viszonya. *Magyar Nyelvőr* 130/1. pp. 49–59.
- www.grammar.ru/KOL/?id=1.31 Hozzáférés: 2007.06.05.
- Herberg, Dieter – Michael Kinne – Doris Steffens (2004): Neuer Wortschatz. Neologismen der 90er Jahre im Deutschen. In: Eichinger, L. – P. Wiesinger (szerk.): *Schriften des Instituts für Deutsche Sprache*. M. Bd. 11. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- Hoffmann, Lothar (1984): *Kommunikationsmittel Fachsprache*. Berlin: Akademie Verlag.
- Jávor Júlia (1999): *Szállodai ismeretek*. KIT. Budapest: Képzőművészeti Kiadó és Nyomda Kft.
- Joó Etelka (2006): Párhuzamos szövegek alkalmazása a fordításban. In: Dobos Csilla – Klaudy Kinga (szerk.): *A XV. Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai*. I. köt. Pécs – Miskolc. pp. 403–8.
- Knust, Achim – Herbert Pilz (szerk. 1970): *Der Leiter im Gaststätten- und Hotelwesen*. Berlin: Verlag „die Wirtschaft”.
- Kóródi Márta (2007): *Szálláshely-szolgáltatási alapismeretek*. Szolnok: Szolnoki Főiskola.
- Kurtán Zsuzsa (2003): *Szakmai nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Lengyel Márton (1994): *A turizmus általános elmélete*. Budapest: KIT.
- [Malinszki, Tamara] Малински, Тамара (1992): Возникновение новых фразеологических единиц. In: *Русистика 2*. Берлин. pp. 67–76.

- Schaetzing, Edgar (1994): *Fachwörterbuch für Hotellerie und Gastronomie (Deutsch-Englisch, Englisch-Deutsch)*. Frankfurt am Main: Deutscher Fachverlag GmbH.
- Schmidhauser, Hanspeter (1996): Die Wahl der Unterkunft bei Reisen im Inland – Hotels und Ferienwohnungen befriedigen unterschiedliche Bedürfnisse. In: Fischer, Georges – Christian Laesser (szerk.): *Theorie und Praxis der Tourismus- und Verkehrswirtschaft im Wertewandel*. Bern: Paul Haupt. pp. 149–59.
- Schroeder, Günter (1995): *Lexikon der Tourismuswirtschaft*. Hamburg: Tourlon Hannelore Niedecken Verlag.
- Seitz, Georg (2000): *Hotelménedzsment*. Budapest: Springer Orvosi Kiadó Kft.
- [Smatyko, Lev] Шматько, Лев (2007): *Туризм и гостиничное хозяйство*. Москва: Издательство Март.
- Stückeli, Hans-Peter (1996): „SGH 2000” – Gedanken zur Zukunft der Hotelfinanzierung. In: Fischer, Georges – Christian Laesser (szerk.): *Theorie und Praxis der Tourismus- und Verkehrswirtschaft im Wertewandel*. Bern: Paul Haupt. pp. 179–85.

FORRÁSOK

- Deutscher Hotel- und Gaststättenverband: www.dehoga-bundesverband.de
РГА: Российская Гостиничная Ассоциация: www.rha.ru
Magyar Szállodaszövetség: www.hah.hu